

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 8 § i lagen om garantipension, 9 § i lagen om handikappförmåner och 35 och 70 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om garantipension, lagen om handikappförmåner och lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner ändras.

Enligt förslaget ska garantipensionens belopp och vårdbidraget med grundbelopp för pensionstagare höjas. För att trygga genomförandet av rehabilitering ska minimibeloppet av rehabiliteringspenningen för unga och för yrkesinriktad rehabilitering höjas från ingången av 2018 så att de motsvarar garantipensionen.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2018 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2018.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
innehåll	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 Nuläge	3
2 Målsättning och de viktigaste förslagen.....	4
3 Propositionens konsekvenser	5
4 Beredningen av propositionen	5
5 Samband med andra propositioner.....	6
DETALJMOTIVERING	7
1 Lagförslag	7
1.1 Lagen om garantipension.....	7
1.2 Lagen om handikappförmåner	7
1.3 Lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner	7
2 Ikraftträdande	7
Lagförslag	8
1. Lag om ändring av 8 § i lagen om garantipension	8
2. Lag om ändring av 9 § i lagen om handikappförmåner.....	9
3. Lag om ändring av 35 och 70 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner.....	10
Bilaga.....	11
Parallelltexter	11
1. Lag om ändring av 8 § i lagen om garantipension	11
2. Lag om ändring av 9 § i lagen om handikappförmåner.....	12
3. Lag om ändring av 35 och 70 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner.....	13

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge

Bestämmelser om garantipension finns i lagen om garantipension (703/2010). Bestämmelser om garantipensionens belopp ingår i 8 § i lagen. Syftet med garantipensionen är att genom pension som betalas av statsmedel trygga försörjningen för en pensionstagare som är bosatt i Finland, om pensionstagarens pensioner inte i övrigt räcker till skälig försörjning. Garantipensionen tryggar en minimipension på 760,26 euro i månaden år 2017 för personer som är bosatta i Finland, om personens sammanlagda pensioner före skatt är högst 753,58 euro i månaden. En person får full garantipension, om han eller hon inte får några andra pensioner. Garantipensionen minskas av alla andra pensioner som pensionstagaren får från Finland eller utlandet. Dessa dras av från den fulla garantipensionen till fullt belopp. Garantipensionen togs i bruk år 2011 och den höjdes senast vid ingången av 2016. Normalt justeras garantipensionen årligen med folkpensionsindex.

Bestämmelser om vårdbidrag för pensionstagare finns i lagen om handikappförmåner (570/2007). Syftet med lagen om handikappförmåner är att stödja i Finland bosatta funktionshindrade eller långvarigt sjuka personers förmåga att klara av sitt dagliga liv, deras deltagande i arbetslivet eller studier, upprätthållandet av deras funktionsförmåga samt deras boende hemma, rehabilitering och vård. Handikappförmånerna består av handikappbidrag för personer under 16 år, handikappbidrag för personer över 16 år, vårdbidrag för pensionstagare samt veteran tillägg som en del av vårdbidraget.

En förutsättning för beviljande av vårdbidrag för pensionstagare är att den sökande får pension enligt 9 § i lagen om handikappförmåner. Dessutom förutsätts att personens funktionsförmåga kan beräknas vara nedsatt på grund av sjukdom, lyte eller skada åtminstone ett år utan avbrott och att sjukdomen, lytet eller skadan medför hjälpbehov eller behov av handledning och tillsyn. Särskilda kostnader som orsakas av personens sjukdom, lyte eller skada inverkar på beviljandet av bidraget på det sätt som föreskrivs i 10 § i lagen om handikappförmåner.

Vårdbidraget för pensionstagare är graderat i tre nivåer som är bundna till folkpensionsindex. Vårdbidraget beviljas som vårdbidrag med grundbelopp, om personen när det gäller personliga rutiner, hushållsarbete och skötsel av ärenden utanför hemmet regelbundet och minst varje vecka upprepat behöver en annan persons hjälp eller handledning och tillsyn. Vårdbidrag med förhöjt belopp kan beviljas, om personen när det gäller ett flertal personliga rutiner har ett dagligt, tidskrävande behov av en annan persons hjälp eller om sjukdomen, lytet eller skadan i betydande utsträckning medför regelbundet behov av handledning och tillsyn. Vårdbidrag med högsta belopp beviljas om personen behöver fortgående vård och tillsyn. Den som är blind eller rörelsehindrad har rätt till åtminstone vårdbidrag med grundbelopp. Vårdbidraget med grundbelopp är 61,71 euro i månaden år 2017, vårdbidraget med förhöjt belopp är 153,63 euro i månaden år 2017 och vårdbidraget med högsta belopp 324,85 euro i månaden år 2017. Handikappförmånernas belopp justeras vanligen årligen enligt förändringen i folkpensionsindex.

Bestämmelser om minimibeloppet av rehabiliteringspenning för unga och för yrkesinriktad rehabilitering finns i 35 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005, nedan rehabiliteringslagen). Bestämmelsen tillämpas om rehabiliteringsklienten inte med stöd av bestämmelserna i rehabiliteringslagen har rätt till en större rehabiliteringspenning.

Rehabiliteringspenningen för unga och för yrkesinriktad rehabilitering fastställs på samma sätt som de övriga rehabiliteringspenningarna, dvs. på basis av antingen arbetsinkomsten eller den föregående förmånen. Beloppet av rehabiliteringspenningen uppgår till minimibeloppet, om rehabiliteringspenningen inte på basis av de ovan nämnda grunderna kan fastställas högre. I praktiken uppgår beloppet av rehabiliteringspenningen för unga alltid till minimibeloppet på grund av att arbetsinkomster saknas.

På basis av 67 § i rehabiliteringslagen ska den rehabiliteringspenning som fastställs enligt 35 § som betalas ut samt det minimibelopp av rehabiliteringspenningen som avses i 35 § justeras kalenderårsvis med iakttagande av lagen om folkpensionsindex (456/2001).

Minimibeloppet av rehabiliteringspenningen för unga och rehabiliteringspenningen för yrkesinriktad rehabilitering höjdes så att de motsvarar garantipensionen genom en lag som trädde i kraft vid ingången av 2017. Syftet med lagändringen var att uppmuntra partiellt arbetsföra unga och partiellt arbetsföra vuxna som inte har någon anknytning till arbetsmarknaden att delta i yrkesinriktad rehabilitering i stället för att lyfta sjukpension och att stödja deras yrkesinriktade rehabilitering, studier och sysselsättning och förebygga att de blir sjukpensionstagare. En ytterligare målsättning var att göra systemet klarare och mer sporrande.

År 2017 uppgick minimibeloppet av rehabiliteringspenningen enligt 35 § i rehabiliteringslagen till 30,41 euro per vardag.

2 Målsättning och de viktigaste förslagen

Statsminister Juha Sipiläs regering föreslår att försörjningen för dem som har de minsta pensionsinkomsterna ska förbättras genom att garantipensionen höjs. I propositionen föreslås att 8 § i lagen om garantipension ska ändras. Det föreslås att garantipensionens belopp höjs så att det uppgår till 775,27 euro i månaden år 2018.

Regeringen föreslår att 9 § i lagen om handikappförmåner ändras. Pensionstagares vårdbidrag med grundbelopp höjs så att det uppgår till 70,52 euro i månaden år 2018. Genom den föreslagna höjningen av bidraget med grundbelopp fördelas anslagsökningen bäst på långvarigt sjuka pensionärer och pensionärer med funktionsnedsättning, vilka fortfarande bor hemma eller i hemliknande förhållanden. En höjning av bidraget hjälper dessa personer att skaffa sig hjälp i hemmet och främjar deras deltagande i samhälleliga funktioner. Regeringen föreslår uttryckligen att bidraget med grundbelopp ska höjas, eftersom även om vårdbidraget med högsta belopp riktar sig till de pensionärer som har det svårast bör man ta i beaktande att bidraget med högsta belopp oftare än för de andra bidragsnivåerna riktar sig till personer som vårdas på anstalt, varvid en eventuell höjning av bidraget i stället för till bidragstagaren(s) tillgängliga medel ofta skulle gå till den aktör som ansvarar för personens vård. En höjning av bidraget med förhöjt belopp skulle för sin del vara problematisk, eftersom bidraget också kan beviljas när en person som uppfyller förutsättningarna för vårdbidrag med grundbelopp har så kallade särskilda kostnader som uppgår till det förhöjda bidraget under en månad. Om nivån på bidraget med förhöjt belopp höjs, innebär detta samtidigt att kraven skärps och det krävs högre särskilda kostnader än tidigare. Om beloppet för bidraget med förhöjt belopp höjs, faller en del av stödtagarna ned till bidrag med grundbelopp.

I propositionen föreslås det att 35 § i rehabiliteringslagen ändras. För att trygga genomförandet av rehabilitering föreslås det att minimibeloppet av rehabiliteringspenningen för unga och för yrkesinriktad rehabilitering höjs från ingången av 2018 så att den motsvarar garantipensionen. Syftet är att uppmuntra partiellt arbetsföra unga samt partiellt arbetsföra vuxna som inte har någon anknytning till arbetsmarknaden att delta i yrkesinriktad rehabilitering i stället för att lyfta sjukpension.

Rehabiliteringspenning utbetalas i genomsnitt för 25 vardagar i månaden. Enligt indexnivån 2018 skulle minimibeloppet av rehabiliteringspenningen enligt 35 § i rehabiliteringslagen efter höjningen uppgå till 31,02 euro per vardag och 775,50 euro i månaden.

Samtidigt föreslås en lagteknisk ändring av 70 § 1 mom. i rehabiliteringslagen, där det föreskrivs om indexjusteringar av de belopp som fastställts i lagens 35 och 37 §.

3 Propositionens konsekvenser

En höjning av garantipensionen i enlighet med förslaget skulle tillsammans med den särskilda, extraordinära indexjusteringen för år 2018 höja garantipensionens belopp med 15,01 euro i månaden. Efter höjningen ökar utgifterna för garantipensionen med uppskattningsvis ca 18,8 miljoner euro och uppgår till sammanlagt 211,7 miljoner euro år 2018. Dessutom ökar utgifterna för pensionsstöd med uppskattningsvis 0,7 miljoner euro, men å andra sidan minskar utgifterna för bostadsbidrag för pensionstagare med 2,7 miljoner euro år 2018. Höjningen av garantipensionen förbättrar ställningen för de pensionärer som har det sämst ställt, eftersom garantipension betalas till de personer som antingen får endast folkpension eller utöver det en liten arbetspension.

En höjning av vårdbidraget för pensionstagare i enlighet med förslaget skulle tillsammans med den särskilda, extraordinära indexjusteringen för år 2018 höja vårdbidraget med grundbelopp med 8,81 euro i månaden. Efter höjningen ökar utgifterna för vårdbidraget för pensionstagare med uppskattningsvis ca 10 miljoner euro och uppgår till sammanlagt 446,8 miljoner euro år 2018. Höjningen av vårdbidraget med grundbelopp förbättrar särskilt möjligheterna för vårdbidragstagare som bor hemma att skaffa service till hemmet och delta i samhällsverksamhet. Delvis kan höjningen antas påverka även till exempel stödtagarnas självriskandelar av läkemedels- och resekostnader.

Utgifterna för rehabiliteringspenning finansieras genom den arbetsinkomstförsäkring som ingår i sjukförsäkringen. Minimibeloppet av rehabiliteringspenningar enligt 35 § i rehabiliteringslagen finansieras med stöd av 18 kap. 13 § i sjukförsäkringslagen (1224/2004) ur statens medel. Förslaget att höja minimibeloppet av rehabiliteringspenningen för unga och för yrkesinriktad rehabilitering ökar utgifterna för rehabiliteringspenning med uppskattningsvis 1,5 miljoner euro på årsnivå. Det är statens finansieringsandel av utgifterna för rehabiliteringspenning som ökar.

Det förväntas att en nivåhöjning av minimibeloppet av rehabiliteringspenningen för unga och för yrkesinriktad rehabilitering stöder unga personer som behöver rehabilitering och vuxna som inte har någon anknytning till arbetsmarknaden att söka utbildning och annan yrkesinriktad rehabilitering, vilket förbättrar deras möjligheter att få arbete på den öppna arbetsmarknaden.

De föreslagna ändringarna föranleder inte Folkpensionsanstalten extra kostnader för genomförande.

4 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med Folkpensionsanstalten.

5 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2018 och avses bli behandlad i samband med den.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lagen om garantipension

8 §. Garantipensionens belopp. I 1 mom. föreskrivs om garantipensionens belopp. Enligt förslaget höjs garantipensionens lagenliga belopp vid ingången av 2018 till 624,24 euro. De belopp som anges i lagen om garantipension motsvarar det poängtal för folkpensionsindex enligt vilket beloppet av de folkpensioner som betalades ut i januari 2001 har beräknats.

1.2 Lagen om handikappförmåner

9 §. Vårdbidrag för pensionstagare. I paragrafens 3 mom. 1 punkt föreskrivs om pensionstagares vårdbidrag med grundbelopp. Enligt förslaget höjs det lagenliga beloppet vid ingången av 2018 till 56,78 euro. De belopp som anges i lagen om handikappförmåner motsvarar det poängtal för folkpensionsindex enligt vilket beloppet av de folkpensioner som betalades ut i januari 2001 har beräknats.

1.3 Lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner

35 §. Minimibeloppet av rehabiliteringspenning för yrkesinriktad rehabilitering och för unga. Paragrafen innehåller bestämmelser om minimibeloppet av rehabiliteringspenning för yrkesinriktad rehabilitering och för unga. Det föreslås att paragrafen ändras. Det föreslås att det belopp som i paragrafen fastställts för att genomförandet av rehabilitering ska tryggas ska höjas så att det även i fortsättningen ska motsvara garantipensionen till fullt belopp. Rehabiliteringspenningens minimibelopp för yrkesinriktad rehabilitering och för unga är 28,81 euro per vardag enligt 2010 års indexnivå, om inte rehabiliteringsklienten med stöd av andra bestämmelser i rehabiliteringslagen har rätt till en större rehabiliteringspenning. Enligt indexnivån 2018 är minimibeloppet av rehabiliteringspenningen 31,02 euro per vardag. Minimibeloppet gäller också för den som får yrkesinriktad rehabilitering som ordnas som läroavtalsutbildning i enlighet med 19 § 2 mom. i rehabiliteringslagen.

70 §. Övergångsbestämmelser. I paragrafens 1 mom. föreskrivs om indexjusteringar av de belopp som fastställts i 35 och 37 §. Momentet ändrades inte i samband med att 35 och 37 § ändrades genom lagarna 1143/2010 och 1344/2016, utan om indextalet och poängtalet föreskrevs då i de nämnda lagarnas ikraftträdandebestämmelser. Dessutom har 67 § ändrats genom lag 1344/2016, vilket innebär att beloppet i 35 § numera är bundet till folkpensionsindex och inte längre till arbetspensionsindex. Lagens 70 § 1 mom. motsvarar således inte längre nuläget och det föreslås att momentet ändras. Det är fråga om en lagteknisk ändring.

2 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2018.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

1.

Lag

om ändring av 8 § i lagen om garantipension

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om garantipension (703/2010) 8 § 1 mom., sådant det lyder i lag 1451/2015,
som följer:

8 §

Garantipensionens belopp

Den fulla garantipensionen är 624,24 euro i månaden.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

2.

Lag

om ändring av 9 § i lagen om handikappförmåner

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om handikappförmåner (570/2007) 9 § 3 mom. 1 punkten, sådan den lyder i lag 1352/2014, som följer:

9 §

Vårdbidrag för pensionstagare

Som vårdbidrag beviljas

1) vårdbidrag med grundbelopp 56,78 euro i månaden, om personen när det gäller personliga rutiner, hushållsarbete och skötsel av ärenden utanför hemmet regelbundet och minst varje vecka upprepat behöver en annan persons hjälp eller handledning och tillsyn,

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

3.

Lag

om ändring av 35 och 70 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005) 35 § och 70 § 1 mom., av dem 35 § sådan den lyder i lag 1344/2016, som följer:

35 §

Minimibeloppet av rehabiliteringspenning för yrkesinriktad rehabilitering och för unga

För att genomförandet av rehabilitering ska tryggas utgör rehabiliteringspenningens minimibelopp för yrkesinriktad rehabilitering och för unga 28,81 euro per vardag, om inte rehabiliteringsklienten med stöd av andra bestämmelser i denna lag har rätt till en större rehabiliteringspenning.

70 §

Övergångsbestämmelser

Beloppet i 35 och 37 § i denna lag motsvarar det poängtal enligt lagen om folkpensionsindex som fastställts för 2010.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 19 september 2017

Statsminister

Juha Sipilä

Social- och hälsovårdsminister Pirkko Mattila

1.

Lag

om ändring av 8 § i lagen om garantipension

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om garantipension (703/2010) 8 § 1 mom., sådant det lyder i lag 1451/2015,
som följer:

Gällande lydelse

8 §

Garantipensionens belopp

Den fulla garantipensionen är 612,16 euro i
månaden.

Föreslagen lydelse

8 §

Garantipensionens belopp

Den fulla garantipensionen är 624,24 euro i
månaden.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 9 § i lagen om handikappförmåner

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om handikappförmåner (570/2007) 9 § 3 mom. 1 punkten, sådan den lyder i lag 1352/2014, som följer:

Gällande lydelse

9 §

Vårdbidrag för pensionstagare

Som vårdbidrag beviljas
1) vårdbidrag med grundbelopp 49,69 euro i månaden, om personen när det gäller personliga rutiner, hushållsarbete och skötsel av ärenden utanför hemmet regelbundet och minst varje vecka upprepat behöver en annan persons hjälp eller handledning och tillsyn,

Föreslagen lydelse

9 §

Vårdbidrag för pensionstagare

Som vårdbidrag beviljas
1) vårdbidrag med grundbelopp 56,78 euro i månaden, om personen när det gäller personliga rutiner, hushållsarbete och skötsel av ärenden utanför hemmet regelbundet och minst varje vecka upprepat behöver en annan persons hjälp eller handledning och tillsyn,

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 35 och 70 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005) 35 § och 70 § 1 mom., av dem 35 § sådan den lyder i lag 1344/2016, som följer:

Gällande lydelse

35 §

Minimibeloppet av rehabiliteringspenning för yrkesinriktad rehabilitering och för unga

För att genomförandet av rehabilitering ska tryggas utgör rehabiliteringspenningens minimibelopp för yrkesinriktad rehabilitering och för unga 28,25 euro per vardag, om inte rehabiliteringsklienten med stöd av andra bestämmelser i denna lag har rätt till en större rehabiliteringspenning.

70 §

Övergångsbestämmelser

Det belopp som anges i 35 § motsvarar det i 9 § i lagen om pension för arbetstagare avsedda indextal som har fastställts för 2005, och det belopp som anges i 37 § 1 mom. i denna lag motsvarar det i lagen om folkpensionsindex avsedda indextal som fastställts för nämnda år.

Föreslagen lydelse

35 §

Minimibeloppet av rehabiliteringspenning för yrkesinriktad rehabilitering och för unga

För att genomförandet av rehabilitering ska tryggas utgör rehabiliteringspenningens minimibelopp för yrkesinriktad rehabilitering och för unga 28,81 euro per vardag, om inte rehabiliteringsklienten med stöd av andra bestämmelser i denna lag har rätt till en större rehabiliteringspenning.

70 §

Övergångsbestämmelser

Beloppet i 35 och 37 § i denna lag motsvarar det poängtal enligt lagen om folkpensionsindex som fastställts för 2010.

Denna lag träder i kraft den januari 20